

En tragisk julottefärd.

Ett 100-årsminne från Gunnarskog

Den 25 december 1850 inträffade en händelse, som i några gunnar-skogshem utbytte julglädjen mot djup sorg och som torde ha vållat förstämning bland traktens befolkning. Under färden till julottan drunknade nämligen tre yngre personer i den förrådiska sjön Vassbotten. Församlingens pastor, komminister Gustaf Eberhard Grund, ger i begravningsbeviset en kortfattad men gripande skildring av olyckan. Grund skötte på ett samvetsgrant sätt kyrkobokföringen i Gunnarskog, och prosten Gagner var en sträng ordningsmänniska som ville ha reda inom sitt pastorat. Vid dödsfall fordrade han noggrann utredning innan han lämnade tillstånd för begravning. Sålunda har sagda dokument tillkommit; vi återge det här in extenso:

1. Tjenstepigan Karin Jonsdotter från Bockramsåsen under Bortan i nedanskrifne Församling var född den 25:te november 1827 i Gunnarskog.

2. DannemansDottern Pigan Märta Nilsson från Sandviken under Bortan var född den 13/1 1828 i Gunnarskog.

3. TjensteDrängen Gustaf Gustafsson från Höjden under Träskog var född den 17/1 1831 i Gunnarskog.

Ofvanstående 3:ne Personer färdades på samma släde förliden Jul Dag den 25:te sistlidne December för att bevista Gudstjensten i Gunnarskogs kyrka, men uti en så kallad råk på sjön Vassbotten omkommo de av våda alla tre tidigt på morgonen. Deras döda kroppar återfunnos samma dag på sjöbotten, hvarom budet Olof Hjerpe

kan lemna närmare upplysning.

Attesterar Gunnarskog den 6:tte januari 1851.

G.E.Grund
Comminister loci.

Ofvanskrifne aflidne personer få Christeligen begravas. Afgifterna till Pastor lemnas till Herr Comm:r Grund.
Arvika den 7 januari 1851.

L. P. Gagner.
P. I.

Husförhørsboken som något utförligare angiver de förolyckades familjeförhållanden, har för Karin Jonsdotter födelseåret 1821, vilket tydligen är riktigt. Hon var tjänstepiga hos torparen Nils Jonsson, Bockramsåsen, och efterlämnade en sjuårig dotter. Nils Jonssons syster Kjerstin var född 1827, det årtal som i begravningsbeviset är angivet för Karin Jonsdotter. Märta Nilsson från Sandviken eller Sösundet, en idylliskt belägen mindre gård söder om Eksundet vid sjön Eken, var dotter till Nils Andersson och hans hustru Karin Svensdotter. Hennes tre bröder, Anders och Sven Nilsson Borg och Magnus Nilsson Ekström voro fältjägare, brodern Nils övertog föräldrarnas gård 1853. Gustaf Gustafsson, som var i tjänst hos avskedade fältjägaren Jonas Bryntesson Engström, Höjden, Norra Treskog, var son till änkan Märta Andersdotter. Höjden kan vara den hemmansdel som kallas Södra Tvälltorp, nu Tvällhöjden, ty här bodde Jonas Bryntesson 1845. År 1850 är han skriven för Höjden. Det finns dock flera boplatser inom N. Treskog där "höjden" utgör namn, helt eller delvis, bl. a. en å högsta bergmassivet Tenhöjden. Om Gus-

tafsson gick ända från sitt hem på juldagsmorgonen hade han i varje fall sju å åtta kilometer skogsväg att vandra innan han kom till det ställe varifrån skjutsen gick ut. Men det torde ha funnits möjlighet för honom att tillbringa sin julnatt på närmare håll, t. ex. i den ej långt från Bockramsåsen belägna bondgård, där han haft plats som dräng det senaste året. Han var alltså väl bekant med de personer som anträdde den olyckliga kyrkresan.

Den person, som förde bud till prästerna för erhållande av begravningsstillstånd, var granne till Nils Jonsson, och i sin hemtrakt en betrodd och välbärgad man. Han var far till de båda ryktbara bröderna Anders och Magnus Hjerpe från Eketorp eller Eken, som gården nu kallas.

Denna olyckshändelse måtte ha gjort ovanligt starkt intryck på ortsborna, som synes haft den i livligt minne och gjort den känd för yngre generationer. Nu börjar dock framställningen allt mer övergå till legend, med osäkra uppgifter om t. ex. platsen för olyckan o.s.v. Själv har jag ofta, särskilt i yngre år, hört olyckan omtalas och har fått den uppfattningen att den hände i övre, d. v. s. norra änden av sjön, där strömdraget gör isen opålitlig. Men även sundet mellan övre och yttre Vassbotten har uppgivits som olycksplatsen. Körkarlen, förut nämnde Nils Jonsson, skall ha räddat sig genom att hoppa på häst-

ryggen och kom därifrån upp på isen, men hästen gick till botten. Jonsson var vid denna tid i fyrtioårsåldern.

Sannolikt finns ännu personer som har bättre kännedom om själva händelseförloppet än vad här kunnat angivas. Möjligen finns också händelsen omnämnd i någon värmäländsk tidning vid årsskiftet 1850-1851.

Femton år senare, juldagsmorgonen 1865, inträffade en liknande händelse å sjön Gunnern, då två flickor, Kristina och Maria Andersdotter från Lia i Bosebyn, drunknade i en vak under sin färd till kyrkan. De voro respektive 18 och 11 år gamla. En grannpojke, som var utrustad med skridskor och kälke, skulle skjutsa dem över den tillfrusna sjön, som från bosebystranden till kyrkan räknas vara en mil lång men som enligt kartan ej synes hålla detta mått. Hur ynglingen undgick att dela flickornas öde är obekant. Olyckan hände mellan Tollersrud och Byn.

A.O.